

MAŁGORZATA UCHWAT

Powiatowy Urząd Pracy w Tarnowie

Instrumenty aktywizacji zawodowej na lokalnym rynku pracy

Zadania państwa w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej określa ustawa z 20 kwietnia 2004 roku¹. Są one realizowane przez instytucje rynku pracy w celu:

- zapewnienia pełnego i produktywnego zatrudnienia,
- rozwoju zasobów ludzkich,
- osiągnięcia wysokiej jakości pracy,
- wzmocnienia integracji oraz solidarności społecznej.

Jednym z priorytetowych zadań samorządu lokalnego (powiatu) w zakresie polityki rynku pracy jest aktywne przeciwdziałanie bezrobociu. W tym celu stwarzane są różnego rodzaju instrumenty, w tym ekonomiczno-finansowe ze środków Funduszu Pracy. Dotyczą szczególnie osób bez pracy o syndromie „długookresowego bezrobotnego”. Obok wspomnianej ustawy, zasady stosowania instrumentów aktywizacji zawodowej regulują Kodeks pracy i rozporządzenia Ministerstwa Gospodarki i Pracy. Niniejsze opracowanie ma na celu przedstawienie najważniejszych instrumentów lokalnego rynku pracy.

1. Podstawowe instrumenty lokalnego rynku pracy

Na drodze racjonalnego zatrudnienia stoi poważne wyzwanie, jakim jest przeciwdziałanie bezrobociu. Według stanu na 31 sierpnia 2004 roku w ewidencji bezrobotnych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Tarnowie pozostawało 18 702 osób. Od drugiego kwartału 2004 roku zaczęto notować systematyczny spadek liczby bezrobotnych. Tak więc w porównaniu do lipca 2004 roku liczba bezrobotnych zmniejszyła się o 306 osób.

¹ Ustawa z 20 kwietnia 2004 roku „O promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy” (Dz. U. nr 99 z 1 maja 2004 roku, poz. 1001)

Zarejestrowani bezrobotni w PUP w Tarnowie to przeważnie osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym i gimnazjalnym (62,5%), w wieku 18—24 lat (60,5%) i pozostający w ewidencji bezrobotni przynajmniej 12 miesięcy (49,5%). Stopa bezrobocia rejestrowanego — wobec średniej krajowej — 19,3% i w województwie małopolskim 15,4% w powiecie tarnowskim wyniosła 18,8% i m. Tarnowie 12,4% według stanu na 31 lipca 2004 roku.

Do najważniejszych instrumentów lokalnego rynku pracy należą: szkolenia, staże, przygotowanie zawodowe w miejscu pracy, refundacje i dotacje, oraz prace interwencyjne i roboty publiczne.

1.1. Szkolenia, staże, refundacje i dotacje

Szkolenia są jedną z form wspierających pośrednictwo pracy. Organizowane są zarówno w formie grupowej, jak i indywidualnej. Ich celem jest uzyskanie lub uzupełnienie umiejętności i kwalifikacji zawodowych.

Do najczęściej organizowanych form szkoleń grupowych przez PUP w Tarnowie, wynikających z potrzeb lokalnego rynku pracy należą kursy: księgowości małych firm i sekretarsko-asystenckie, a także kursy komputerowe przygotowujące do egzaminu dla uzyskania Europejskiego Certyfikatu Umiejętności Komputerowych. Z kolei szkolenia indywidualne przeprowadzane są na wniosek bezrobotnego, jeśli zapewni tej osobie uzyskanie pracy.

Na wniosek osoby bezrobotnej sfinansowanie kosztów szkolenia podejmowanego bez skierowania urzędu pracy, udziela się określoną pożyczkę. Również szkolenie pracownika na wniosek pracodawcy refundowane jest w części kosztów poniesionych przez niego z tego tytułu.

Natomiast osoby „pozostające w szczególnej sytuacji na rynku pracy”, a więc osoby: w wieku do 25 lat oraz powyżej 50 lat, bez kwalifikacji zawodowych, długotrwale bezrobotni, samotnie wychowujący co najmniej jedno dziecko do 7 roku życia, oraz osoby niepełnosprawne — objęte są programem przygotowania zawodowego w miejscu pracy.

Staż pracy odnoszą się do bezrobotnych osób w wieku do 25 lat, a także do 27 lat absolwentów szkół wyższych w okresie do 12 miesięcy po ukończeniu studiów. Stażyści nabywają praktyczne umiejętności do wykonywania pracy w miejscu zatrudnienia, ale bez nawiązania stosunku pracy z pracodawcą.

Osobie skierowanej przez Urząd Pracy na staż wypłacane jest stypendium w wysokości zasiłku dla bezrobotnego. Przy tworzeniu miejsc stażowych preferowani są pracodawcy, którzy zobowiążą się do zatrudnienia absolwenta w ramach umowy o pracę po zakończeniu stażu.

PUP w Tarnowie łącznie na szkolenia skierował 317 bezrobotnych, a na odbycie stażu 573 osoby w 2004 roku (do końca sierpnia). Dotacje dla osób bezrobotnych na podjęcie działalności gospodarczej stanowią jednorazowo udzielane środ-

ki finansowe, tj. 11 tys. zł, zgodnie z ustaleniami we wcześniej wymienionej ustawie. Ponadto mogą być refundowane koszty pomocy prawnej, konsultacji i doradztwa do wysokości 80% udokumentowanych tych kosztów (ale nie więcej niż wynosi przeciętne wynagrodzenie).

Refundacje dotyczą także kosztów wyposażenia i doposażenia stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego przez urząd pracy pod warunkiem, że jego zatrudnienie będzie trwało przez okres co najmniej 12 miesięcy w pełnym wymiarze czasu pracy.

1.2. Prace interwencyjne i roboty publiczne

W ramach prac interwencyjnych do pracy kierowane przez Urząd Pracy są przede wszystkim „osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy”. Wówczas zawierana jest przez urząd umowa z pracodawcami, którzy zobowiązują się zatrudnić na stałe osoby, wobec których zastosowano refundację części ich wynagrodzenia.

Roboty publiczne przeznaczone są dla osób: długotrwale bezrobotnych w wieku powyżej 50 lat, bezrobotnych samotnie wychowujących co najmniej jedno dziecko do 7 roku życia, bądź też nie mających możliwości zatrudnienia. Organizowane są przez ośrodki pomocy społecznej, oraz organizacje pozarządowe, statutowo zajmujące się problemami ochrony środowiska, opieki zdrowotnej i pomocy społecznej, a także rozwijające turystykę, kulturę i sport.

PUP w Tarnowie zorganizował zatrudnienie w ramach prac interwencyjnych dla 433 osób, a w obrębie robót publicznych dla 319 osób bezrobotnych w okresie od 1 stycznia do końca sierpnia 2004 roku.

2. Pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe, pobudzanie przedsiębiorczości i inne instrumenty lokalnego rynku pracy

Pośrednictwo pracy polega na udzielaniu pomocy bezrobotnym, poszukującym pracy oraz pracodawcom w znalezieniu odpowiednich pracowników. Powiatowy Urząd Pracy w Tarnowie prowadzi marketingowy system pośrednictwa w celu pozyskania jak największej liczby pracodawców do współpracy. Priorytetowym zadaniem pośredników pracy działających w terenie jest nawiązywanie kontaktów osobistych z nowo powstałymi podmiotami gospodarczymi oraz zakładami pracy, które dotychczas nie współpracowały z naszym urzędem. Jednocześnie kontynuowana i rozwijana jest dotychczasowa współpraca z wcześniej pozyskanymi pracodawcami.

Zgłaszane przez pracodawców oferty pracy (osobiście, telefonicznie, z pomocą poczty elektronicznej), bądź też uzyskane przez pracowników sekcji ds. marketin-

gu w terenie, realizowane są w pośrednictwie otwartym lub zamkniętym, a otrzymane oferty są zamieszczane w gablocie informacyjnej. Oferty z pośrednictwa otwartego zamieszczane są na stronie internetowej (www.up.tarnow.pl).

W Powiatowym Urzędzie Pracy w Tarnowie udostępniane są stanowiska komputerowe dla bezrobotnych z wejściem do internetowej strony „Praca w Internecie”, z adresami i ofertami pracy w regionie i kraju, jak również za granicą. Osoby zainteresowane tą drogą mogą korzystać z pomocy urzędu w znalezieniu pracy. W okresie od stycznia do końca sierpnia 2004 roku skorzystało z niej 895 osób.

W ramach międzynarodowej sieci pośrednictwa pracy — EURES, prowadzona jest dystrybucja ofert pracy z krajów Unii Europejskiej przekazywanych do Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie.

Z inicjatywy PUP w Tarnowie przy współpracy Urzędu Miasta Tarnowa w sierpniu 2001 roku rozpoczął działalność Mikroinkubator Przedsiębiorczości. Jego powołanie i realizacja programu ma na celu likwidowanie barier utrudniających tworzenie małych firm przez osoby bezrobotne na terenie m. Tarnowa. Głównym zadaniem jest stworzenie dogodnych warunków do powstawania nowych miejsc pracy.

Uczestnikiem programu może być każda osoba, która przedstawi realny plan uruchomienia własnej działalności gospodarczej.

Udzielana pomoc obejmuje:

- indywidualne poradnictwo w zakresie ogólnych zasad zakładania własnej firmy,
- wstępną ocenę szans powodzenia przedsięwzięcia,
- doradztwo w zakresie przepisów podatkowych i ubezpieczeń społecznych w ramach Ośrodka Doradczego działającego przy PUP w Tarnowie. (Istnieje także możliwość korzystania z bezpłatnych konsultacji i porad specjalistów z Urzędu Skarbowego i ZUS),
- pozyskiwanie na rzecz uczestników programu lokali na terenie Tarnowa, będących własnością Urzędu Miasta Tarnowa na preferencyjnych warunkach cenowych, tj. w pierwszym roku działalności 75%, w drugim 50% i w tworzeniu 25% zniżki od stawki wywoławczej czynszu.

Reasumując, Referat Pośrednictwa Pracy pozyskał 2978 ofert pracy do końca sierpnia 2004 roku.

Poradnictwo zawodowe i szeroki dostęp do informacji o rynku pracy służy poprawie zdolności osób bezrobotnych do zrealizowania zatrudnienia.

Główne formy poradnictwa skupiają się na indywidualnych informacjach i zaleceniach, poradnictwo grupowe zaś obejmuje takie działania, jak spotkania informacyjno-doradcze, warsztaty poszukiwania pracy dla absolwentów, treningi aktywności oraz zajęcia w tzw. Klubach Pracy.

W okresie od stycznia do końca sierpnia 2004 roku z powyższych form pomocy skorzystało 3210 osób bezrobotnych.

W ramach promocji usług PUP w Tarnowie organizowane są co najmniej dwa razy w roku Targi Pracy z prezentacją przez różne firmy możliwości zatrudnienia poszukujących pracy.

W lipcu 2004 roku Targi Pracy odbyły się pod hasłem „Szansa dla Młodych”, a ich celem było:

- dostarczenie pracodawcom i osobom bezrobotnym do 25 roku życia i absolwentom szkół wyższych pełnej informacji na temat realizowanego programu START, współfinansowanego przez Europejski Fundusz Społeczny w ramach Działania 1.2. „Perspektywy dla młodzieży”, jako część projektu wojewódzkiego pt. „Szybszy i pewniejszy start”,

- prezentacja instytucji i firm działających na lokalnym rynku pracy i określenie ich możliwości zatrudnieniowych,

- stworzenie dogodnych warunków do kontaktu osobistego osób poszukujących pracy z potencjalnym pracodawcą,

- umożliwienie pracodawcom utworzenia bazy danych osób poszukujących pracy dla aktualnych i przyszłych potrzeb zatrudnieniowych,

- zapoznanie osób poszukujących pracy z aktualnymi wymaganiami pracodawców.

Warto nadmienić, że w Targach tych uczestniczyły 32 firmy i instytucje, przedstawiając zapotrzebowanie na ok. 100 wolnych miejsc pracy.

Powiatowy Urząd Pracy w Tarnowie prowadzi pośrednictwo pracy dla osób niepełnosprawnych, a także kontynuuje działalność w ramach Zespołu ds. Zapobiegania Negatywnym Skutkom Zwolnień Grupowych.

Zakończenie

W obszarze aktywizacji lokalnych rynków pracy i likwidacji negatywnych zjawisk w strukturze bezrobocia, realizowane jest wiele działań, których celem jest promocja racjonalnego zatrudnienia.

PUP w Tarnowie prowadzi politykę identyfikacji potrzeb i indywidualizacji działań wobec bezrobotnych, a następnie wdraża programy, które prowadzą do poprawy kwalifikacji, zwiększając tym samym szanse zatrudnienia (szkolenia, staże, itp.).

Jednocześnie prowadzone są programy ukierunkowane na zapobieganie negatywnym skutkom bezrobocia, przede wszystkim wśród młodzieży, osób powyżej 50 roku życia, długotrwale bezrobotnych, niepełnosprawnych oraz osób samotnie wychowujących dzieci.

Urząd stawia sobie za cel m.in. pozyskiwanie nowych partnerów tutejszego, lokalnego rynku pracy dla realizacji wszelkich działań na rzecz tworzenia nowych miejsc pracy i aktywizacji osób bezrobotnych. Działaniom tym przyświeca główny cel, tj. uzyskiwanie jak najwyższej efektywności zatrudnienia w regionie tarnowskim.

